

PECCATOR.

S. I.

Miseria illius.

Num. I.

Descendere à Jerusalem.

Incidit in latrones. Luc. 16. 30. Utinam Domine Jesu ad me misericordia motus digneris accedere...

Quid tibi displicuit, o descendens, in domo virtutum: ut ab ipsa descenderes, aut egredieris portas pulchritudinis ejus?

Incidit in latrones. ib. Pessima fit plaga peccati, quae consuetudine longa infecit, & c. Id. ib.

Proponitur hic multiplex peccatorum miseria. Privant coelesti gloria: descendebant ab Jerusalem.

Num. II.

Peccator est filius prodigus. Luc. 15.

Pro Deo idola colens naturae bona universa consumpsit: & consumptis omnibus, cepit egere virutibus, derelicto fonte virtutum.

Peregrini fumus, quamdum in hoc Mundo fumus; nam in hoc Mundo est proprietates hominum peccatorum; sed exilium est Sanctorum.

Porci ipsi maligni spiritus sunt: quia in foetore, & vitiorum stercore, delectantur. Hos autem porcos illi pascent, qui eorum voluntati obediunt, eorumque desideria complent.

Surgam, & ibo. Profectus se cecidisse cognoverat; qui succedenti se apert: & remotum abscissum cognoscit, qui reditum parat.

Et peregred profectus est. Ecce habes alium male peregred. Ille recessit à Jerusalem; iste discessit à patre: ille Jericho; iste regionem longinquam.

Causam recessus non dedit omnipotens; nos advenimus deviationis causam. Non cogit recedere, qui funiculis amoris omnes ad se trahit.

Ubi est triticum, & vinum? Thren. 2. 12. Notandum: quod parvulus, & lactens, ipsi sunt adolescenter filius, generose nobilitatis indoles.

Aptissime ad scopum parabola, & intentionis Christi, S. Hieronym. ep. ad Damas. Titus, Bostren, Euthym. Theophylactus, &c. docent: quod duo illi filii significat justos, & peccatores, sive Gentiles, sive Judaeos.

Prodigus non dixit omnia reversus ad patrem, quod decreverat dicere: nam ultima verba, fac me sicut unum de mercenariis tacet.

Num. III.

Peccatoris alia figura, & exempla.

Adam ubi est. Gen. 3. 9. Velut latenti, & celanti se à divinitate, Adz dicitur hoc: non quod Adam conspectum Domini latere potuerit; sed quod peccatrici conscientiae nullus locus tutus, vel certus sit; dum metuit deprehendi.

Egressusque Cain à facie Domini, habitavit profugus in terra ad Orientalem plagam Eden. Gen. 4. 16. Non te allicuit Oriens lucis suae suavior: peccanti enim, exultantique à Deo, nox paratur in luce, occidit in Oriente.

Quomodo fuga sit à Deo? quemadmodum potest esse, ut procul quis sit ab eo? quomodo sit diviso? voluntate, & animo: loco quippe fieri nequit.

Quo vadis infelix? à facie Domini. Non hoc rogavi: quo recedas? quero; non unde? Et quia metam à Deo fugiens non cogitas, monebo te.

Abiit unus de duodecim. Matth. 26. 14. Judas infelix vere abiit, Apostolatum suum dimisit, Episcopatum suum alteri reliquit; abiit in consilio impiorum: abiit à Deo, stetit cum diabolo.

S. III.

Peccator est cœcus.

Num. I.

Figura.

In tenebris collocavit me. Thren. 3. 6. Moralter anima amiffo lumine collocata in tenebris, quasi mortua in seipsum: nec seipsum, qualis sit, quam misera, oculis, inquam infelix, quibusve oppressa malis, & nudata bonis, videre valet.

Et ascendebat. 1. Reg. 1. 3. Tota vita justorum est ascensus: & contrario tota vita impiorum descensus.

Via impiorum tenebrae, & nesciunt, ubi dormiant. Prov. 4. 19. Tenebrae dicitur propter ignorantiam.

Peccatorum complanata est lapidibus. S. Bonav. in Ep. 1. 11. via peccantium complanata est lapidibus.

Peccatorum me, & vulneraverunt me, tubercula pallium meum custodit murorum. Cantic. 5. 7. Non multo post in dilectum ostendit, & foriter adeo charitatis brachiis adtrinxit; ut separari non velit.

Ambulavimus vias difficiles. Sap. 5. 7. Mali Christiani lassati sunt triplici via ambulantes: alii quidem viam montuosam vadunt, ut superbi, & ambitiosi: alii viam lapidosam, ut avari, & contentiosi: alii viam lutuosam, ut gulosi, & luxuriosi.

Num. II.

Exempla, & textus.

Ex Veteri.

Abcondit se Adam à facie Domini. Gen. 3. 8. Peccatum ita mentem obcecat; ut, cum Adamus in statu innocenti esset sapientissimus; post peccatum adeo obcecat; ut crederet, locum non desse, ubi oculus Dei latere possit.

Tanto magis quisque deserit Christum, quanto magis diligit, quod improbat Christum. Sancti Augusti. de Civ. l. 21. cap. 27.

Magna hominis miseria est; cum illo non esse, sine quo non potest esse. Id. l. 14. 11. de Trinit.

Quomodo fuga sit à Deo? quemadmodum potest esse, ut procul quis sit ab eo? quomodo sit diviso? voluntate, & animo: loco quippe fieri nequit.

Peccatorum, & iniquitas, non ascendit sursum? sed semper ad ima, & inferna descendit. Origen. homil. 12. super Numeros.

Profectus in regionem longinquam unum civium legitur adhaesisse: quem ego non alium, quam unum ex malignis spiritibus intelligendum puto. S. Bernardus f. 8. de div. affection. animæ.

Quis cœcus? nisi qui venundatus est: & quis cœcus nisi servus Domini. II. 42. 19. Quamquam loquatur de populo Judæorum; verumtamen ex communiore vitiorum transferretur in similes.

Fili hominis, in medio domus exasperantis tu habitas, qui oculi habent ad videndum...

Ex Novo, & Patribus.

Pater dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt. Luc. 23. 34. Quoties delinquo, ignoro, quid facio...

Vidit hominem caecum. Joan. 9. 1. Ex pretio oculorum corporis...

Qui ambulat in tenebris, nescit, quid vadat. Joan. 12. 35. Ambulans in tenebris...

Pro sua, & populi, ignorantia. Hebr. 9. 7. S. Thomas, An felinus...

Et caecus. Apoc. 3. 17. quia seipsum non videbat, & alium se iudicabat...

Ut visus oculorum, si fuerit vitia; quidquid videre non poterit...

Quatuor sunt genera peccatorum, quae homines maxime excecant...

Dum demon furari vult, lumen rationis extinguit. In hoc est totus...

Vide Avaritia. Libido. Ira.

S. III.

Peccator est stultus, peccatum stulticia.

Ex Veteri.

A mihi de collisione haec rufa. Gen. 25. 30. In statu peccati pessima negotiatio...

Nescitis fratres, nolite facere malum hoc, & cessate ab hac stulticia. Judic. 19. 25.

Vidit stultum firma radice, & maleherici pulcherrimum ejus. Job 4. 3.

Intellectum ejus dabo. Pl. 31. 8. Consideremus, quam apte, quam miserabiliter...

propitiatus indulget: intelligete enim est bene agere, & ad mandata Dei vocat convertere.

Vir insipiens non cognoscet ea, & stultus non intelligit hoc. Pl. 91. 7.

Prosperitas stultorum perdet illas. Prov. 11. 32. Qui cogitat mala facere...

Ex Novo, & Patribus.

Stultus, hoc nocte. Luc. 12. 20. Stultus fortissime est omnis peccator...

Dixit adolescenter ex illis patri. Luc. 15. 12. Si erat adolescenter...

Nihil tam praeter rationem est, quam peccatum: nihil tam stultum, nihil tam fatuum...

Quoties quisque, peccati captus dulcedine, semetipsum perdit; & profecto domum...

Malus nunquam non stultus. S. Chrysol. l. 97. Plus quam recenties in Scriptura...

In se revertis. Luc. 15. 17. In se revertis est in se ante redit, ut rediret ad patrem...

S. IV.

Peccator fit jumentum, bestia.

Ex Veteri.

Tria ponit Moyses. Gen. 24. reptile, bestias, jumenta. Per quae significantur...

Cum dixisset Deus: faciamus hominem, addidit ad imaginem, & similitudinem nostram...

Et peccavit Dominus Deus Adae, & axari tunicas. Gen. 3. 21. Et pellis ibat versus carnem...

Ille erit servus homo. Gen. 16. 13. Et Hebr. pere, onager. Cornelius hic.

Nam & leonem, & ursum, interfeci ego servus tuus. Erit igitur, & Phylisbanus...

Homo quidam, erat. Job 1. 1. Cum hominem illum memorat, offendit protinus...

Quis vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

Quis vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

Quis vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

Peccator subit miserabilem servitutem.

Ex Veteri.

Maledictus Chanaan, servus servorum erit fratribus. Gen. 9. 25. Edificaveruntque urbes tabernaculorum Pharaoni...

Consolamini, & estote viri Philistin: ne servatis Hebraei, sicut & illi servierunt vobis...

Adherens regi terra, & principes conveniunt in unum. Pl. 2. 2. Sed nunquid Herodes rex...

Et annos tuos crudeli. Prov. 5. 9. Peccator quolibet peccato dat honorem suum...

Quomodo sedet sola civitas. Treu. 1. 1. Mythicè plangitur anima Fidelis hominis...

Adveniat Regnum tuum. Matth. 6. 10. Ne amplius adversum nos efficac sit malitia...

Ex Novo.

Operiet vultum suum. Job 24. 21. Quilibet peccator vultum hominis exiit...

Unusquisque in honore esse. Pl. 48. 31. Alligati sunt peccatores vincula solve...

Offende mihi faciem tuam. Cant. 1. 14. Dicit hoc animae peccatrici...

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Inventis vestram alligatam. Matth. 23. 3. Quid est peccator, nisi animalis...

Erant autem ibi grex porcorum. Luc. 8. 32. Qui sunt isti porci? nisi forte illi...

In se revertis. Luc. 15. 17. In se revertis est in se ante redit, ut rediret ad patrem...

Peccatores porcis comparantur, qui in peccatis, velut in stercore foetido...

Volucres, qui sunt levés; serpentes, qui deceptoribus; leones, qui sunt animosi...

Sicut magnum, & venerandum est hoc rationale animal, & maxime, quando in virtutis viam contendit...

Et praebe bestias. Impera bestis omnibus, quae sunt in te. Quid inquires...

Qui non timet Deum, & mandata ejus non custodit, non est homo...

Qui vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

Qui vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

Qui vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

Qui vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

Qui vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

Qui vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

Qui vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

Qui vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

Qui vivit secundum rationem, sunt homines; qui vivunt secundum sensualitatem...

quid de suo; propter quod totum sibi calumniatur, scilicet malam intentionem, si facit opus bonum. 4. quia, tanquam servi, reputantur viles, opprobrium hominum, & abjectio plebis. Hugo Card. hic. Erumna hujus seculi, panis est servi. Petrus Cell. ferm. 15. de pane fervorum.

Non regnet peccatum in vestro mortali corpore. Rom. 6. 12. Vides ante quos reges statuaris, o homo! ante quos prelores peccatorum: si culpa regnat. Quot peccata, quot vitia; tot reges. S. August. in Pl. 128. S. Chrysol. ser. 113. non dixit, non veniat ad vos; non dixit, non prooveat, non tulerit; sed non regnet, non dominetur. Cur sic loquitur? non videtur S. Paulus invenisse frōmum, quo validius homines coecreret à peccato; quam dicendo; non regnet peccatum; quia hoc vi, & meritum, sanguinis Christi, velut ferro, constrictum, & mancipium hominis, factum est; cuius ille ante miser captivus erat. Did. Nyss. Pol. coel. p. 1. l. 4. c. 6.

Ex Patribus, & aliis.

Succumbere, & cedere, vitii, & animi perturbationibus, est extrema servitus. Clem. Alex. l. 2. Strom.

Iustus, quicquid malorum ab iniquis dominis irrogatur, non est poena criminis, sed examen virtutis. Proinde bonus etiam si serviat, liber est: malus autem, etiam si roget, servus est; nec unius hominis, sed quod gravibus, tot dominorum, quot vitiatorum. S. August. de Civ. lib. 4. cap. 3.

Conditio servitutis iure intelligitur imposita peccatori. S. Aug. de Civ. l. 19. c. 14.

Non erat ullus servus olim: Deus enim, cum hominem formaret, servum illum nequaquam fecit, at liberum, & à peccato servitus orta est. S. Chrysol. tom. 6. tr. in terramotum.

Vitiorum omnium dux, atque imperator, & diabolus. S. Greg. Nyss. de vita Moysi.

Abjicere debet habitum servitutis, qui se regem credit divinitus constitutum. S. Chrysol. f. 23.

Leo est rex omnium animalium, & diabolus etiam est rex omnium malorum. S. Bonav. in Pl. 39.

Qui peccat, diaboli iustum exequitur, & voluntatem Olympiodorus in Eccl. 8. 12.

§. VI.

Peccator est vincitus, captivus.

Qui trahitis iniquitatem in juventutis vanitatis. II. 4. 18. Peccatum vocat vanitatem: quia ut ait Hieronymus, facientibus peccatum facile textitur; & aded inane est in se, ac futile, ut aranearum tela. Sed, cum inde exire voluerimus, solidissimus vinculis necimur. Peccata ergo sunt funes. 1. quia funt ex filiis, id est, rebus, & voluptatibus, vanitumis, & levissimis. 2. quia distorta sunt, ut funes. 3. quia invicem connexa. Sampson ligatus Symbolum peccatoris. Chaldaus vertit: qui incipit paulatim peccata, & augere, & ut crescant; & fortia sunt, ut vinculum plangit. Sicut bos, vel equus, dum primum curru jungitur, saltet, recalcitrat, jugumque conatur excutere, & manere liber; aut ubi jugum subit, eique affuevit, sponte illud subit, & quasi in dolore, & gemitu suo videns, ad illud ex consuetudine prorurit. S. August. in Pl. 52. v. 15. qui trahunt peccatum suum sicut remem longam. quid est aliud, quam v. his, quorum manus conectunt iniquitatem? sed non vis modo dirumpi vincula tua: quia non sentis vincula tuas etiam delectant te, & voluptati sunt. Senties in fine, cum dicitur: ligatis illi manus, & pedes. Cornelius hic.

Quadruplici alphabeto Jeremias deploravit quatuor captivitates: quarum prima sub Theglathphalasar. 4. Reg. 15. secunda sub Salmanazar. 4. Reg. 17. Tertia sub Nabuchodonosor. 4. Reg. ult. Quarta sub Tito, & Vespasiano in Ecclesiastica historia. Quæ signifi- ut quatuor captivitates, quibus diabolus captivat animam peccatricem. Prima est in consensu, secunda in opere, tertia in consuetudine, quarta in desperatione. Hugo Card. in 2. Paral. 35.

Nabuchodonosor. Jer. 52. 10. id est, diabolus, victa anima occidit principis juda; contritionem cordis, manifestationem oris, satisfactionem operis! Occidit omnes filios regis, merita animæ: excutatur rex, orationis lumen; peccator ducitur in Babylonem, id est, confationem, & ignominiam; & vinculis ligatus manet in manu diaboli. De Remplicis. Diabolus.

Quomodo sedet sola. Th. 1. 1. Tropologicè: anima sola sedere dignè plangitur, quasi vidua exuta viturum bonis; quòd se domino subjugaverit Chaldæorum: sponsumque contempserit pubertatis suæ. Chaldæi namque captivantes inter-

pretantur. Captiva ergo anima ducitur, cum à solito celestis patrie virtus subacta sub potestate demonum redigatur. S. Paschasius hic.

Miser in carcere. Act. 12. 4. Carcer signat peccati mortalis statum. Est tenebrosus, & significat peccatum superbiæ. Secundo est subterraneus; ecce avaritia. Tertio foret; ecce luxuria. Quarto est solitarius; ecce invidia. Quinto est humidus; ecce gula. Sexto in carcere est desperatio; ecce ira. Septimo in carcere nihil operatur: ecce peccatum acedix. S. Vinc. Ferr. f. de S. Petro ad Vincula. Petrus dormiens significat peccatorem in carcere peccati dormientem inter duos milites, scilicet Angelum bonum, & Angelum malum. Id. ibid.

Malitia est funis, per quem diabolus peccatores suspendit in Infernali patibulo, & neciret, per quid suspenderet eos, nisi ipsi apporarent ei funem, per quem suspenduntur. S. Albertus M. l. de S. Clem. M.

§. VII.

Peccator miserè laborat, oneratur, affligitur.

Ex Veteri.

Iste consolabitur nos ab operibus, & laboribus manuum nostrarum. Gen. 5. 29. Dixit Lamech de filio suo Noe. Tantam calamitatem (diluvii) tantaque mala, quietem vocas? Diluvium autem, quia malitiam refecit, id est liberati illi à malitia quiescere dicuntur. Nam si mors viro quies: multo magis his, qui inexcandibiles in malitia vivunt, mors quies est; liberans eos à laboribus, nec sinens ulterius in iniquitatis consuetudinem progredi. Non est enim gravior, in gestabilibus pondus; quam peccati natura: nihilque ita labores, & tormens, nobis affert, ut malitia species, & delicta. Et idcirco Lamech diluvium quietem appellavit: eò quod superventis malicie finem imposturum erat. S. Chrysol. tom. 1. ferm. de nomine Abram. Noe interpretatur consolatio; vel confector: quia homines in diebus Noe consolati sunt; dum à peccatis extincti sunt in diluvio. V. Beda in Gen. 5.

Die quoque septimus sabbatum, & sabbati estis. Num. 28. 25. Qui peccat, & agit diem peccati; agere non potest diem sabbatum. Origenes hom. 23. hic.

Ducunt in bonis dies. Job 21. 13. Ego contrarium dico: ducunt in laboribus, sudoribus, & anxietatibus dies suos; & in puncto ad gehennalia loca merguntur. Ecce cecatas hominum mentes, qui labores, quietes, & amaritudines, dulcedines, punitiones, utationes appellat. Ad prelegendum malum, quam bonum, amaris deludatur; & tollerantur ex tempore malum preparat ad æternum. Quæ perveritas! ad labores à laboribus pergere? Sin. Cass. lib. 6. c. 33.

Ambulavit via viam. Sap. 5. 7. Muli Christiani lassati sunt triplici via ambulantes. Alii quidem viam montuosam vadunt; ut superbi, & ambitiosi: alii viam lapidosam; ut avari; & contentiosi: alii viam lutosam; ut luxuriosi & ebriosi. Hugo Card. hic. Ambulavit via: in quibus sol jussit: non solum mercedem non explicat; sed ne oritur quiete; quæque eò deducunt, ubi ejulando suspirant delatigati: ergo eravimus! Quantum calliginis, & funi, in via vanitatis! quantum luti, & funi, in semita voluptatis! quantum spinarum, & laqueorum, in itinere cupiditatis! quæ rupes, & scopuli, in sentis ambitionis! Et eum diu tam arctas triveris vias; vix devenis, quò cupis. Et quot semper oberrant in via frustrati spebus suis! Erat deveniant: certè nec civitas erit; vel, si erit civitas, non erit urbs habitabilis. Ubi enim non plangitur? da hinc locum. Omnia transeunt; & quousq; accedimus, accedimus abituri. Adde, quòd civitas dici non potest, qui exposita est lateribus, & mortistris. Oliv. l. 3. Strom. 9. Deduxit eos in viam rectam. Pl. 107.

Allysti nos in manu iniquitatis nostræ. II. 64. 7. id est, propter iniquitatem nostram. Ita Sanchez. Secundo melius: in manu, id est, per manus, q. d. tradidisti nos peccato; quasi licitori, cruciandis, & allidendis. Cornelius hic.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis. Matth. 11. 28. Per hos laborantes, & oneratos, peccatores intelligunt Hilarius, Chrysolomus, Angustinus, S. Ambrof. lib. 3. hexam. cap. 12. terrenis cupiditatibus oneratos. Sylveira hic.

Reas autem à seipso. Matth. 23. 33. Orig. tr. 34. in Matth. hæci dicuntur omnes mali: quia aspera, & dura saxa male accedunt, & per præcipitia eorum incedunt. Quod ipsi fatentur Sap. 5. 7. læssi sumus in via iniquitatis: ambulavimus vias asperas, Pinnæ Ethol. 7.

Relas facite semitas vestras. Luc. 3. 4. Quomodo rectas? qui nimirum in circuitu ambulante impij. Recurve atque retrogradè, instar cancri, illi viam peragunt: qui ad seipsum amo-

amore proprio tracti continuo reflectuntur; & quocumque pergunt gressibus affectionum, & extra semetipos non longè exeunt: quia circa palmam proprii commodi alligati sunt catena quadam amoris, & cupiditatis: quemadmodum ursos legare solent hiliones, ut scuti eorum circa molam assidue agitatione convolvuntur, Joan. Gerlon. lect. 2. super Marcum.

Infernis spiritibus, & turba sit semetipsum. Joan. 11. 33. Quid est? quòd turbet semetipsum Christus? nisi ut significetur tibi, quomodo turbari tu debeas; cum tanta mole peccati gravaris, & premeris. S. Aug. tr. 49. in Joan.

Non iugians malè affligi; sed malè agere: hoc enim est verè affligi. S. Chrysol. hom. 61. in Gen. Scriptura semper malitiam vocat laborem. S. Chrysol. hom. 1. in Acta.

Cur comprehenderunt te dolores parturientes, ut parturires iniquitates, & parere injustitias? nullus enim major est dolor, quam, is, qui peccati mucrone vulnerat conscientiam; neque illum gravari est onus, quam peccatorum fascina, & pondus flagitiorum. Depremit animam, curvat usque ad terram? ne se erigere possit. Gravata, fili, gravata nimis delictorum pondera. S. Ambrof. ep. 18.

Crux intolerabilis, etur mali latronis. Habet enim suos Martyres diaboli, qui etiam dicere possunt illi: propter te mortificamur tota die. Rom. 8. 36. Annon martyr avarus; qui diebus, ac noctibus, in congregando luto laborat? Annon martyr superbus; qui omnis alienus honor, & gloria, cruciatus est; S. Thom. Vill. eonc. 4. de uno Martyre.

Impietas mare est: duleem siquidem aquam facere non potest. Sed est aqua ejus salva valde, & multum amara; & amaritudo ejus amarissima. Richardus à S. Victore tr. de extern. mali. ec. 2.

Perditur vitæ homines se laboribus torquent, cruciant curis, expensis evicerant. Nonne figuram araneæ gerunt? quæ de suis viceribus telam texit; ut capiat muscam vilissimam. Quid est inanis gloria? quam venantur; nisi musca vtilissima, murmurata, sordida, pungitiva? Petrus Blesens. ep. ad Sacellanos aulicos &c.

§. VIII.

Peccatoris hostes sunt creaturæ.

Ex Veteri.

Quemadmodum canis, qui in domo est, ei servit, qui eum alit, & eum timet, ac reveretur; sed, si eum repente viderit vultu fuligine atrato, vel personatum; aggreditur tanquam alienum, & cogitat eum dilacerare. Ita etiam Adam, quamdum purum servavit vultum, factum ad imaginem Dei; & belliz et; tanquam lerva parabant. Quando autem vultum, fedavit inobedientia. Gen. 3. non agnoscentes dominum, tanquam alienum cum odio habebat. Servorum itaque insurrectio est peccatorum retributio. Justus Daniel. 6. 22. & leones agnovit eum peccatorum reliquerunt. Peccavit propheta 3. Reg. 13. 24. & leo eum in via invenit mortè effecit: erat fallaci fulgine atratus, & leo eum non cognovit. S. Chrysol. in Pl. 3.

Ecce visus me habere à facie tua: omnis igitur, qui invenit me, occidet me. Gen. 4. 14.

Veni musca gravissima in domo Pharaonis. Ex. 8. 24. Vel exiguis facile vincitur, qui interna malitia pulsatur. Naxera in Jos. 18. 6. 3.

Surgite fugiamus à facie Absolon. 2. Reg. 15. 24. S. Chrysol. in Pl. 3. cui titulus: Psalmus David, cum fugeret à facie Absolon filii sui: fugiebat filium suum David, quoniam castitatem figerat; fugiebat filium, quoniam matrimonium pactum violat; fugiebat filium, quoniam legem Dei, quæ dicit, non occides, non adulterabis; fugerat.

Vadam, & amputabo caput ejus. 2. Reg. 16. 9. Si filii Sarviz servi David, cum viderent Semei jacere lapides contra David, & maledicta; ira accenti geliebant ei mox caput amputare, & vindicare contumeliam Domini sui; dubium non est, sanctos Angelos, qui longe magis diligunt Dominum suum, multo acrius indignati, cum vident eum offendi. Incerto Auth.

Abstulit caput ejus quercus. 2. Reg. 18. 9. S. Chrysol. in Pl. 3. coelum eum noluit admittere: si enim primum eiecit succretorem diabulum; quomodo insurrectorem secundum admittisset? Terra eum aversabat, non ferens pollui passibus paricide. Inimicum habuit quereum Salomon, quia ipse inimicus Dei. Zachæo arbor amica est, quia ipse amicus Christi. Inimice sunt inimici Dei creaturæ, amicus amica. Gen. 7. 18. arca ferebatur super aquas. Aquæ mergentes omnia, uni se submitunt arce; quæ iustum vehabat. Bæza t. 2. l. 6. c. 8. 5. 11.

Deus dereliquit eum; persequimini, & comprehendite eum. Pl. 70. 11. Dum quis regis amicus est, omnes illum reverentur; quam primum autem regis amicitia excidit, etiam lapides in eum insurgunt, etiam plebei, vexant, tanquam omni præf-

R. P. Spanner Poly. Tom. 14.

dio destitutum. Sic homo, dum est in gratia Dei, etiam ab Angelis honoratur; timetur ab hominibus: sed: mortaliter peccanti, omnes creaturæ insectæ sunt. Dietz conc. 4. in festo Nat. S. Joan.

Accipiet armaturam zelus illius, & armabit creaturam ad ultionem inimicorum. Ec. Sap. 5. 18. &c.

Filius ejus percusserunt eum gladio. II. 37. 38. Sennacherib, ingeni cinctus efercitu, apud Jerosolymam iram Dei incurrit à filio percussus. S. Ephrem f. de vita Religiosa: illic misericordissimus ille Abraham immisit, & immisericos reperitur; & qui pro Sodomis, ut salvarentur, fuerat deprecatus; illic vel pro uno peccatore non supplicabit. Bæza t. 3. l. 13. c. 1. §. 7.

Et visitabo super eos quatuor species, dicit Dominus: gladium. Ec. Jer. 15. 3. Neque enim fieri poterat, ut creator neglecto; non univèrsa creatura insurgeret in peccatores. S. Hieronymus, hic.

Non est, qui consolatur eum ex omnibus charis ejus. Th. 1. 2. Chari, & amici, Jerosolymæ hic vocantur gentes vicinæ, & amicæ antè Judas; nunc inimicæ; quia cum Chaldæis vastarunt Judæos. Tales fuerunt Idumæi, & Egypti. Idem contingit animæ peccatrici: hæc enim, cum creaturis, & voluptatibus, formicata, mox ab iisdem amarorem, horrorem, nascentem; atqueque amici, & corporis cruciatum, iusto Dei judicio, patitur; præsertim in morbo, & morte. Cornelius hic.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Pater, peccati in caelum, & coram te. Luc. 15. 18. Cur meministi, se peccasse in caelum? cur non contencus dicere, peccavi coram te; ut dicebat alius peccator. Pl. 50. 6. tibi soli peccavi. Quia, dum se sistit tribunali divino, non solum Deum iratum meminit; sed etiam in caelo in firmamentis exercitus metuit. Titus Bostronsis: haud secus firmamenti faciem metuit, atque acculatoris cuspiam voces, Illa ipsa lumina, quæ modò vitam tibi halant, tunc solum responsum mortis dabunt. Nec est creatura tam hominis amica, quæ instanti Dei sententia, accusatoris, imò carnicis, personam non subeat. Bæza t. 3. l. 13. c. 1. §. 1.

Peccatori quidem omnis creatura hostis est: sicut de Egyptiis scriptum est: terra eos impugnavit, fluvius impugnavit, aer ipse impugnavit. Origenes hom. 4. in librum Jesu Nave.

Quare patimur multa mala à creatura, quam fecit Deus? nisi quia offendimus Deum. S. August. tr. 1. in Joan.

Si servus à domino suo recedat, non solum Dominum ipsum exarebat; sed & totam ejus familiam justissime irritat. S. August. de diligendo Deo.

Vix nullam in his, quæ Dei sunt, justè debet habere, qui voluntati ejus non veretur pravis actibus contraire. S. Anselmus l. de excell. B. V. c. 10.

Clamant contra me, Domine, creaturæ tuæ, & dicunt: venite, disperdamus illum, qui totus deditus fuit injuriæ Dei nostri. Unde suo modo clamat terra, & dicit: quare tam nequissimum sustineo? Dicit aqua: quare ipsum non suffoco? dicit aer: quare ei non deficio? Dicit ignis: quare ipsum non comburo? Mala bestia: quare eum non devoro? & lacerò? Infernus: quare eum non aborbeo? S. Laur. Just. de incendio div. am. c. 2.

Propter creaturas relinquas Creatorem; & ideo insurgunt contra te omnes creaturæ: qui offendens Creatorem, offendisti omnem creaturam; ideo creaturæ, quæ sicte sunt in ministerium, & utilitatem tuam, convertuntur in vindictam, & poenam tuam. S. Bernardus c. de miseria humana.

In multis offendimur, quia in multis offendimus omnes. Id. f. 34. de div.

Videmus, quòd omnis creatura parata est punire, rebelles suo Creatori. S. Thom. Aqu. l. 4. 2. Adv.

Chare Theotime! oculi attoniti admirantur, eorumque portæ horrore concutiuntur: quia & Angeli ipsi pacis vifa prodigio haec cordis humani miseria obstupescunt; quòd tam amabile bonum derelinquit, ut rebus, omnibus hierymis deplorandis, adhareat. S. Franc. Siles. tr. de amore Dei l. 4. c. 1.

Si quæris, quis te accusabit? omnis creatura: quia officio Creatoris omnis creatura offenditur. S. Bonaventura l. 3. de Adventu.

Cogita, o infelix peccator, plures maledictiones contra te immitti quotidie, quam sine capilli capitis tui: nam omnes Ecclesiastici in prima hora diei id faciunt; incipiendo à summo Pontifice descendendo ad Cardinales, Episcopos, Sacerdotes, Monachos, Mōiales: omnes uno ore contra te clamant: maledicti, qui desinunt à mandatis tuis. Pl. 118. 21. Incerto Auth.

§. IX.

Peccatoris jactura, damna.

Ex Veteri.

Adam ubi es? Gen. 3. 9. Sane, qui ultrò nolebat agnoscere, ubinam esset? id est, quantum in malum incidisset; hac saltem percussione Dei pulsatus evigilare, & videre, debuerat, ubi esset? Hoc enim benignitas querentis intendebat; ut is, qui quarebatur, seipsum inveniret, & sciret, quid perdidisset, quid commeruisset. Rupertus l. 14. in Gen.

A facie tua abscondar. Gen. 4. 14. S. Chryl. & Cajet. id est, cura, favore, & tutela tua, desinat. Cornelius hic Nabuzardan princeps exercitus Babylonis, obrepta Jerusalem, expoliavit templum; abstulit candelabrum, &c. 40 Reg. 25. Diabolus, vincens animam, excoccat rationem, succripit altare aurium charitatis, mensas Verbi Dei subvertit; coronam faciei mentis renovat, quia dolet ruborem peccati. Desinit vasa incensæ, id est orationes devotas; iteni vasa aquæ sacrificii, id est, lacrymas. Lacerat vellem Sacerdotalem innocentiam. De Rampeloge. Diabolus.

Qui peccaverit, nulla bona heredit. Ecl. 9. 18. Unus, quicumque is demum sit, dum se peccati fœde commaculat; & bona corrumpit, quæ sibi ex acquisitis virtutibus insidebant; & multos etiam malo exemplo ad imitationem inducit. Olympiodorus hic.

Terra vestra deserta, civitates vestrae succensæ igni; regionem vestram coram vobis alieni devorant. Eccl. 1. 7. Possimus hæc tropologice de peccatoribus accipere, qui de sanctitate præstigia corruerunt; postquam contrariis fuerint traditi potestatis; quod omnia eorum bona veniant ad desertum, & prius justitiam Deus non recordetur; & igne diabolici omnia succendantur; & sint pabulum bestiarum. Sanct. Hieron. lib. 1. hic.

Et derelinquetur sicut sicut ut umbratum in vinea. Ib. v. 8. Juxta anagogen, vinea Dei; & pomorum paradisi, anima nostra appellari potest; cui si mens præserit, habet eundem mentis Deum: in autem vitia nos, quasi quadambestiam, fuerit depravata; relinquemur a custode Deo, & omnia nostra rediguntur ad solitudinem. Id. ib.

Audi popule sulco, qui non habes cor. Jer. 5. 21. Reptor corda sua non habent, quia ea diabolus possidet. Quotiescumque ergo graviter delinquimus, cor nostrum nos non habemus. S. Gregor. l. 2. in Reg. 13.

Quomodo poterit sola civitas? Th. 1. 3. Mystice plangitur anima fidelis hominis: quæ quondam plena fuit numeritate virtutum, & imperabat diversis affectibus, dominans concupiscentiam carnis; postea autem a malignis spiritibus flammis libidinis succensa, desituta Angelorum solatio, & carnis divino confortio, tot servit sceptris, dedita quot vitiiis. S. Hieron. hic. Nihil aliud fletu, & amarissimo luctu, dignum; nisi cum offenditur Creator omnium rerum, S. Bernardus f. de 8. beat. Jerusalem olim everti, perpetrata cognitur. Cornelius Præf. in Th. Sola fere jure quaeritur, cum Dei, & omnium Sanctorum desolata Angelorum auxilio; intus, forte ab hostibus vastatur. Alioquin, nisi sola esset, plangenda non esset: quia non posset Unigere filii sponsi, quandiu cum illis est sponsus. Matth. 9. 15. S. Palchatus l. 1. hic.

Ex Novo.

Fuit ruina ejus magna. Matth. 7. 27. Ruinam magnam non dixerim, ubi moenia ruunt. Ruit magna Troja, ruit Babylon latissima, ruit atrox Roma; ruerunt magna in orbe utique civitates, cecidit sublimitas ædificiorum, prostrata est incredum altitudo turrium. Et quod præterier oculis saepe videmus, ruunt incessanter in mortem corpora; sed non in ruina magna. Sed illam dumtaxat appellaverim magnam, qua ruunt hominum mores, cadumque virtutes, quia a Deo cadendo recedunt. Sin. Cass. l. 7. c. 14. Ideo non solum ruit; sed cum magno etiam fragore collabitur; & sui, inquit, ruina illius magna. Nec enim exiguum, leviusque; rerum periculum est; sed de animæ discrimine, & immortalibus suppliciis suspendendum; de cœlestis regni æternorumque bonorum amissione, res agitur. S. Chryl. hom. 25. in Matth.

Aveniens Jahu in naviculam. Matth. 8. 23; id est, baptismum: Hac navis baptismalis innocentiam facit naufragia; & rumpitur, impingendo in rupem peccatorum mortalium; scilicet vento diabolicearum tentationum; seu periculis occasionum mundanarum: in tantum; quod tot sunt pericula in mari hujus Mundi, quod decem millium animarum non transierat una cum ista navi innocentiam baptismalis; quin peccet mortaliter. Ideo ad instar navigantium, si voluit se

tenere ad tabulam positionis fortiter, adhuc possunt evadere. S. Vincent. Ferr. l. in die Cin.

Et veniens invenit eam vacantem. Matth. 12. 44. Vacua est domus, id est, anima; quia caret Deo, Deique gratia: ac proinde capax est, & apta; ut fiat domus diaboli, Scopis mundata est; quia everti est ex ea omnis virtus: hæc enim immunda mundities placet diabolo; cui nihil, nisi fœdum, olet Cornelius hic.

Magnifica anima mea Dominum. Luc. 11. 47. Addidit mea ille solus potest dicere anima mea; qui immuncm illum habet ab omni seclere. Peccator vendidit; & habet illam res amata. Stella hic.

Vox clamantis in deserto. Luc. 3. 4. Desertum hoc est peccator. Habet deserti conditiones: quia horridus est, & incultus; nulla fruge commoda feminatus; generat spinas, & tribulos; sentibus, & yerbibus, densis pravæ cogitationum, & desideriorum, est obsitus indigue; & fit habitatio bestiarum sylvestrium, & serarum, & serpentium, & scorpionum. Denique nullus fructus in eo, nisi glandes porcorum. Quanta solitudo, ubi non est Deus! quanta fœcitas! ubi pluvia cœlestis non cadit; quanta sterilitas! ubi destit calor solis, & cultus spiritus. S. Th. Vill. C. in D. 4. Adv. Desertum est esse peccatoris; quod utique desertum est à gratia, & virtutibus. S. Bonavent. spec. B. V. c. 10.

Quis vultis habere drachmas decem. Luc. 15. 8. Nota: quod homo in prima creatione creatus fuit innocens; & idem in prima parabola assumitur ovi, quod animal innocens est. Fuit etiam creatus ad Dei imaginem; & idem significatur per drachmam, in qua est imago Regis: peccatum autem perdidit homo innocentiam; & idem deformat imaginem Dei. Stella hic.

Dispavit substantiam suam. Luc. 15. 13. & petavit in celum filius prodigus: quia dissipatione sua nullam ecclestem mercedem lucratus. Uni civium adharet, palcat porcos, nulla pacta mercede. V. Beda hic in semetipsum reveris etiam mercenarii statum de mercede jam cogitans, concupiscit. Prodigus est, & a patre sed & a se, protus alienus, quia sua consumit sine lucro, & mercede æterna. Amabilis Deo, qui nec micam panis perdidit; nisi ut iterum eam sumat cum fœnore. Bæza tr. 3. l. 14. c. 14. s. 13.

Quis nos separabit? Rom. 8. 35. Joan. Clun. t. 2. l. 67. omnia provocavit; & de solo peccato tacuit. Cum pro animi sui magnitudine, omnia provocare Paulus ausus fuisset; solum peccatum accesserit timor: alia enim omnia non habent vires, ut, avellere queant ab amicitia Dei: queant unum; solumque peccatum eam extinguere momento potest. Did. Nyss. Vit. Abr. l. 2. c. 9.

Ex Patribus, & aliis.

Unusquisque peccando animam suam diabolo vendit, accepto tantquam pretio quocedone temporalis voluptatis. S. August. in ep. ad Rom.

Quid est vestimentum animæ? virtus: quæ nuditas peccatorum. S. Chryl. hom. 25. in acta.

Nihil peccante est pauperum. Id. hom. 5. de peccat. Si necesse esset, aut totum Mundum, & quicquid Deus non est, petire, & in nihilum redigi; est plures essent Mundi, & inhiro numero multiplicarentur; aut te facere tam parvam rem contra voluntatem Dei: cum in teo, quod sit contra voluntatem Dei, gravissimum quiddam, & nullo damno comparabile intelligo. S. Anselmus l. 1. cur Deus homo c. 21.

Peccatum est fur, sponte introductus in thalamum animæ, pretiosum gratia thesaurum exhauriens. S. Bonavent. f. 2. de ingressu ad sapientiam.

Peccator non est Dei.

Vide D. tit. 4. Deus §. 11.

§. X.

Peccatoris insensibilitas.

Symbole, & allegoris.

Chamur velut a vinea. Job 4. 19. S. Gregor. Tinea damnamur velut a vinea, & fontium non facit: ita iniquorum mentes quia damna sua considerare negligunt, integritatem, quasi nescientes perdunt. Barradius Dom. 1. Epiph. t. 1. l. 10. c. 16.

Eris sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator, amisso clavo, & dices: verberaverunt me; sed non doluit; traxerunt me; & ego non sensi. Prov. 23. 34. Hugo Card. in medio mari, id est, in vita præsentis, cujus fluctus curæ, & desideria, multos submergunt; sopitus gubernator amisso clavo, id est, studio sollicitudinis. Verberaverunt me demones tentationibus; illusionibus; quæ sunt verbera spiritualia. Sed non dolui, non sensi; vel ignoravi. Traxerunt, me in vitia sæculi, in fœniculis vanitatis, & voluptatis. Et ego non sensi: quia omnis peccator, quæ

si vi-

si vino ebrius voluptatis palatum cordis omnino emortuum habet; nec spiritualia vulnera, nec delectationem cordis, sentit. Fernandus in Gen. 3. lect. 23.

Supra mortuum plora: desicuit enim lux ejus. Et supra fatuum plora: desicuit enim sensus. Ecl. 22. 10. Gratæ desicuit enim intellectus. q. d. stultus, puæa peccator, non tantum est dormiens, sed mortuus per peccatum, cui affixus hæret. Quare sicut ploras amici mortem, quia desicuit ejus lux; id est vita: & supra fatuum, idest, sic, vel similitèr, luge, & plora fatuum, quia desicuit sensus, idest, prudentia, & sapientia; quæ est quasi vita, & anima animæ. Rursum desicuit sensus: quia nullum habet sensum suæ salutis, & rerum divinarum, perinde ac si esset mortuus. Cornelius hic.

Dormit in capite omnium vianum, sicut oryx illaqueatus, pleni indignatione Domini. Il. 51. 20. Scribitur, in Africa dari belluas, oryxes dictas, quasi tauros sylvestres; tam stolidas suarum virum fiducia; ut, cum in retia venatorum incidunt, dormire præsumant; nec equorum hinnitu, vel canum latratu, excitari se fiant; ut, expediti laqueis fugiant. Dormitis, Sampsonis instar, Judæ 15. 19. in sinu scortorum: dormitis in lectis eburneis, pleni indignatione Domini, & periculum non timetis. S. Berni. f. r. die ciner.

Ollam succensam ego video. Jer. 1. 13. Offensus est miserissimus peccatoris status. Quid peccatrix anima, nisi olla, in qua flammæ, & sulphurei vapores ebullunt. Quid è contra diabolus? versotere facit, quasi ollam, profundum mare; & ponit, quasi idem unguenta bullium. Job 41. 21. Fœces sic facit apparere, quasi unguenta placido calore solvantur, & odores suas exhalant. Gilbertus f. 17. in Cant. qualis unguentorum artifex! qui de mortis olla vitæ vapores exire simulat. Qualis artifex! qui olea succense faciem quasi ab austro fervere facit: per quam potius ab aquilone mala exardescunt in terra. Aut filius Prophætæ est aut certe Prophætæ, qui mortem in olla deprehendit; & vapores ejus ab Aquilone venire. Sulphurei sunt vapores, quos olla carnis tuæ succensa vomit; & tu in illis balsami tibi odores videris sentire? Bæza t. 2. l. 6. c. 3. s. 47.

Callus est Epbraim quasi columba seducta non habens cor. Os. 7. 11. S. Hieron. in Comment. fida columba ablatos pullos non dolet, non requirit.

Consideravit aliquid robor ejus, & ipsa nescivit. Ib. v. 9. Consideravit demones, & peccata, robur impij, idest, gratiam; & ipse nescivit. S. Bernardus ep. 190. non querit redimi, qui se nescit captivum. Barradius t. 1. l. 10. c. 16.

Espergiscimini ebrii. Joel. 1. 5. S. Gregor. 33. mor. c. 27. ebrii vocati sunt; qui Mundi hujus amore confusi, mala non sentiunt, quæ patiuntur.

Qui solum vicium habet, in principio non potest ob strepitum dormire: sed ad mallorum sonum afficiatur cum eo dormit. Ita qui novit esse in peccando, audit inspirationes divinas, & cordis pulsam, quæ a peccato excitatur. Si verò peccare assuecit; Dei inspirationes, & conscientia, hæd percipit. Stella de cont. Mundi p. 2. c. 48.

Exempla, & tentus.

Ex Veteri, & Novo.

Serpens decipit me. Gen. 3. 13. Sæpius diceret, serpens, dejecit me in peccatum; vel, occasio fuit, quod Deum offenderim. Arnoldus Carnot. de opere sex dier deceptam se dicit: amplius dolens, quod promissio diaboli effectu caruerit, quam quod ejus suggestioni assensum præberit. Bæza t. 2. l. 11. c. 2. s. 4.

Perussit cor suum, & quod abscessisset eam thlanydis Saul. 1. Reg. 24. 6. Et post grava scelera, nê uno quidem digito in doloris signum, pectus delibavit. Oliva t. 3. conc. 8. die 5. Ven. in Quad.

Dolentes, quærebamus te. Luc. 2. 48. Dolentes de amissione Jesu. Sed hæc multi hodie plus dolent de amissione denarii. Hugo Card. hic.

Remansit puer Jesus in Jerusalem, & non cognoverunt. Luc. 2. 48. Multi per peccatum Christum amittunt, sed factum non agnoscunt. Barradius t. 1. l. 10. c. 16.

Erravi sicut ovis, quæ perditio; quæ servus tuum. Pf. 118. 176. Hoc interest inter perditionem ovium, & margaritæ: quod ovis, licet perdit, inter dumtaxat balat; ad cuius balatum accurrit pastor, & illam liberat. Margarita autem perdit non dicit, hic fuit, & sic perdit remanet, quousque veniat ancilla purgatura domum: tum margaritam inciscam cum fordidis in sterquilinum abicit. Alioqui peccatores sunt velut oves perditæ, balant, suspirant, modicum inquirunt, ut à peccatorum spinis liberentur: ad quorum balatum, & gemitus, venit bonus pastor, & eos à peccatis extrahit. Alii, sicut sint Christiani, à collo, & pectore Dei excidunt, in peccato commorantur; non dolent, nec modum querunt, quò à peccato exeat: quousque veniat ancilla Dei mox; tum eos in

R. P. Spanner Poly. Tom. II.

sterquilinum inferni abicit. Diz fer. 6. Dom. Pas.

Et ipse avulsus est ab eis. Luc. 22. 41. Hoc loquendi modo ingens Christi in suos amor offenditur; cum nec per spatum factus lapis absque dolore absentiam patitur. Et tu à Deo extorris tot annis es, & nihil sentis, & quidem distantia, quæ est inter cœlum, & terram. Stella hic.

Ecce, quem amas, infirmatur. Joan. 11. 3. Mundus totus Bethania est, in quo jacent agri morientes; vel morui in sepulchro ferent. Attamen rarissimi sunt, qui se agnoscant obnoxios defectibus, aut cupiditatibus. Illis verbum Dei, quod Lazaro vitam restituit, reddere sanitatem animarum, vel palam è suggestu auditum, vel privatim in correctionibus. Sed cum nemo velit se agrum fieri, & sua quisque amet vitia; qui ea velit corrigere, excluditur. In domo Marthæ morbus Lazari cognoscitur, memitur, aperitur; legetur mortuus; ideo vocatus, qui sanaret: quem amas infirmatur. Veni, & vide; jam sciet. Quare exoratus Christus exclamavit. Lazare vive! Non verò contra, quam sancta serores, & prudentes, egerunt; aut morbos nostros ignoramus; aut occultamus, & fultè excusamus. Hinc non mirum; tam paucos esse, qui recipiant vitam; & plurimi, qui fomites cadaveris; computrescant in malis consuetudinibus, Oliva t. 3. conc. 8. die 5. in Ven. in Quad.

Nisi videro, non credam. Joan. 20. 25. Thomas, reus mysterii non recepti, & asperans dogma, quod sit batis novæ Ecclésiæ, agit totos dies octo, faucibus licet tam seditera plaga; cum tanta animi tranquillitate, ut sibi videretur solus esse illuminatus inter Collegas delulos; nec in vulnere tam acerbo ullum expertus sit conscientia stimulum, aut minimæ sentium. Ergo non est signum innocentia, quòd aliquem conscientia sua non pungat. Id. t. 3. conc. 25. in festo S. Thomæ.

Cauteriazam habentium suam conscientiam. 1. Tim. 4. 2. Quod si quis peccator sceleris conscientia non mordetur, de his est, qui cauteriazam &c. idest, ait Theodoretus, extremum mentis stuporem. Hæc est illa insensibilitas Esau, qui comedit, & bibit, & abiit: parvi pendens, quod primogenium vendidisset. Gen. 25. 34. Hic est ille stupor Balaam, qui animam humana voce loquentem intrepidus audiebat. Num. 22. 28. tam familiaribus demonum colloquiis bellaarum ministerio editis utebatur. Hæc est illa invercundia Judæ; qui ut ait S. Hieron. in Matth. 26. 23. etiam manum mittit cum Magistro in paropidem; ut audacia bonam conscientiam mentiretur. Mendoza t. 1. Reg. 3. annot. 4. scil. 2.

Ex Patribus, & aliis.

Bonæ mentis est, vulnus sentire peccati: nam qui expertes doloris sunt, non sentiunt vultus avaritatem: quod est immedicabilis agritudinis. S. Ambros. in Pl. 50.

Omne peccatum consentiendum vultus, & fit homini, quasi nullum sit. Ob duritiam, dolorem perdidit, & valde putre est; sed pro mortuo computandum est. Quando aliquis pungitur, & dolet; aut sanum est, aut est in illo spes aliqua sanitatis: quando autem tangitur, pungitur, calcatur, nec dolet; pro mortuo habendum, ac de corpore præcedendum. S. August. f. D. 4. Adv.

Non querit redimi, qui se nescit esse captivum. S. Bern. ep. 190.

In animabus dolor, aut bonæ, aut malæ, voluntatis est testis: nam dolor pro amisso bono, pro malo commisso, pro non habendo, quod habendum est, bonam voluntatem insinuat. Sic à contrariis dolor fallacem arguit voluntatem. Bonus erat Virginis dolor. Luc. 2. 48. quia quærens Jesum inter cognatos non inveniebat amillum. Sim. Cass. l. 2. c. 24.

Ex virtute dolet, qui ob peccata contritus; qui agitur impatientia, quosque bonum, quod amisit, inveniat. Et vehementius est gaudium, cum invenitur deperditum, Idem ibid.

Multi statim sentiunt defectus corporis; sed non sentiunt mala animæ. v. g. multi statim sentiunt ventum intrantem per fenestram; sed non sentiunt ventos superbæ, vanæ gloriæ &c. alii statim sentiunt medicum calorem, & forte provenientem ex nimio potu; sed non sentiunt ignem luxuriæ, qui totum comburit; alii statim sentiunt aliquam parvam partem spinæ in digito; sed non sentiunt gladium diaboli, qui totam animam transodit. Alii statim sentiunt otus stomachi ex repletione; sed, quando habet stomachum animæ repletum veneno odij, & rancorum; non sentit. S. Vinc. Ferr. f. 4. de SS. Trinit.

s. XI.

Peccator diabolum respiciens.

Num. I.

In peccatore diabolus habitat.

Vulpes foveas habent, Matth. 3. 20. Quanti hodieque sunt, quorum in cordibus, cum in ore sanctam conversationem confiteantur, maligni spiritus ita cubant, sicut vulpes in foveis, sicut volucres in nubilis. Et locus in eis non est, ubi Filius hominis caput suum reclinet. Rupertus hic.

Dæmonium, & illud erat mutuum. Luc. 11. 14. Mutus est, qui peccatum suum confiteri, & in Dei laudibus labia sua aperire nescit: dæmonium autem ille habet; qui in aliquo magno peccato perseverat. S. Euseb. Emis. D. 3. Quadr.

Introvit in eum Sathanas. Joan. 13. 27. Significatur, per introitum Sathanæ, tantum augmentum malitiæ in Juda; ut velut habitans in eo fuerit Sathanas: hoc est, ut effectus fuerit Sathanas, utens Juda; sicut habitans in domo utitur illa, Cajetanus hic.

Qui ejus (diaboli) voluntati subiecti sunt, quasi quieto ab illo jure possidentur, & suspectus eorum rex, quasi quadam securitate, perfruitur; dum eorum cordibus inconcussa potestate dominatur. S. Gregor. mor. l. 4. c. 21.

Non est ita magnum a demone liberari, ut eripi a peccatore. Demon non prohibet regnum cælorum assequi, licet cooperaretur, invitus quidem: peccatum autem eicit, S. Chryso. hom. 41. in Acta.

Dominici contemptores præcepti, statim avertuntur à Deo, à malignis spiritibus occupantur. Sancti. Ildorus l. 2. sentent. c. 15.

Anima peccatrix possidetur à septem dæmonis. Primum est immoderata sciendi cupiditas: hoc est dæmonium meridianum, Pf. 90. Secundum: immoderata habendi avaritia; hoc est dæmonium mutuum. Tertium: dominandi ambitio; hoc est Afmodeus. Tob. 3. Quartum: carnalium voluptatum delectatio; hoc est dæmonium cœcum. Matth. 12. 22. Carnalis concupiscentia, quæ excœcat oculos mentis. Quintum: dæmonium fœrum; hoc est nocendi crudelitas. Sextum: detrahendi malignitas; de hoc Apoc. 16. Septimum: desperatio, id est, legio. S. Thom. Aqu. D. 2. Quadr.

Sine dubio eiciuntur dæmonia, cum eradicantur è corde peccati. S. Bernardus l. 1 in Alc. D.

Quot vitia habuerit homo, tot habet dæmones. S. Cæsarius hom. 16.

Num. II.

Peccator ipse vocatur demon, & filius ejus.

Filius alieni mentis sunt mihi. Pf. 17. 46. Quia promiserant in Babilonia, & de cætero fore filios Dei: & renuntiaverunt Sathanæ, & omnibus pompis ejus, & modo se fecerunt filios diaboli per peccatum; veterati sunt per pravam consuetudinem, quæ inducit hominem in peccato. Hugo Card. hic.

Ex vobis unus diabolus est. Joan. 6. 71. Cujus nomen horrendum est nominare: verumtamen multi nomen horrentur; sed facta diaboli non abhorrent. Sed tolerabilius esset, diabolus videre, quam esse: ipsum vexantem pati, quam fieri. Ac per hoc si Judas proditor à seipso potuit diabolus fieri; quod igitur depravata mente facti diaboli? Quid igitur expe-dit diabolo spirituali, ut ad culpam homines teneret; si ipsi homines facti sunt dæmones. Nemo causetur adversus invisibilem hostem, dicens: hoc mihi fecit diabolus; si homo à seipso factus est diabolus. Et sicut primus diabolus à seipso factus, non ab alio; sic homo diabolus non fit, nisi à seipso. Sim. Cass. l. 11. c. 20.

Vox ex patre diaboli estis. Joan. 8. 44. Diabolus pater est omnium peccatorum: V. Beda in Ex. 20. Cajetanus hic: in quo ostendit, eos esse obsequentiſſimos filios diaboli: utpote qui non expectant præcepta patris, sed spontanei sunt, ad implendum desideria patris.

Qui facit peccatum, ex diabolo est, quem iam ab initio diabolus peccat. 3. Joan. 3. 7.

Omnes, qui adversantur Dei voluntati, Sathanæ possunt dici. Orig. hom. 15. in lib. Jesu Nave.

Voluntarius demon est peccatum. S. Chryso. l. 27. in c. 15. Rom.

Num. III.

Peccator nascit diabolus, & est ejus vobis.

Quando dictum est diabolo: terram comedes. Gen. 3. 14. dictum est peccatori: terram es, & in terram ibis. v. 19. (Ita legit S. August.) Datus est ergo diabolo in cibum peccator. Non finis terra, si nolimus manducari à serpente. S. August. lib. de agone Christiano c. 2.

Uu pasceris porcos. Luc. 15. 15. Porci ipsi maligni spiritus

sunt: quia in foetore, & vicioſo stercore, delectantur. Hos autem porcos illi pascerunt; qui eorum voluntati obediunt, eorumque desideria complent; Superbia, luxuria, avaritia, & similia, siquæ sunt; quibus maligni spiritus nutriuntur. &c. S. Euseb. Emis. Sabb. D. 2. Quadr.

Omnis homo, charissimè fratres, in convivio cordis sui, aut Christum, aut diabolum, pascit. Qui superbiam, malitiam, invidiam, luxuriam, & his similia, amare voluerit; diabolum se referere, & desiderabiles illi talibus malis delectas non dubitat preparare. S. Cæsarius Arelat. hom. 16.

Num. IV.

Variæ.

Excelsuſ, si morus fuero. Pf. 12. 5. Sicut enim gaudium est in celis super uno peccatore, ita gaudium est dæmonibus super una anima peccatam perpetrante. Hugo Card. hic.

Caput suum movet. & plaudet manu. Eccli. 12. 19. Hæc obvenerit peccatori in hora mortis, & iudicii: tunc enim diabolus, qui in hanc vitam blanditur, & insulat; cumque accusabit, & à Christo damnatum letus, plaudens, subannans, abripit in tartara. Cornelius hic.

Homicidium, adulterium, diaboli pecunia est. Furtum, falsum testimonium, rapacitas, violentia; hæc omnia diaboli census sunt, & diaboli thesaurus. Orig. hom. 6. in Ex.

Umbræ diaboli sunt omnes iniqui: qui, dum imitationi ejus iniquitatis inserviunt, quasi ab ejus corpore speciem imaginis trahunt. S. Gregor. moral. l. 33. c. 4.

Sicut peccatores equi sunt diaboli; ita & sancti equi sunt Christi: quia diabolus in peccatoribus sedens infligat eos per deserti facinoros, id est, per fornicationes, & avaritias. Ergo equitatus diaboli perditio est; &c. S. Chryso. hom. 23. in Matth. 21.

Peccare mortaliter, est seipsum vendere diabolo: ideo oportet redimi tribus siclis, si volumus salvari: id est, operibus poenitentis; contritione cum proposito; confessione; afflictione; restitutione injuriarum remissione. S. Vinc. Ferr. l. de Purif. B. V.

Quidam dixerunt: Luciferum, & Leviathan, præesse superbis; de quo Job 41. 25. ipse est rex super universos filios superbis: Mammon avaritiz, Afmodeum luxuriz, Belphegor gula, Sathanam iræ, Behemot acediz, Beelzebub invidiz, Marchantius D. 3. Quadr.

s. XII.

Peccator timet.

Num. I.

Exemplum ex Veteri.

Adam.

Adam ubi es? Gen. 3. 9. Velut latenti, & celanti se à Divinitate, Adæ dicitur: ubi es? non quod Adam conceptum Domini latere potuerit; sed quod peccatrix conscientia nullus locus totus, vel certus sit, dum metuit deprehendi. S. Maximus hom. 3. de pœnit. Petri.

Vocem tuam audivi in paradiso, & tinnit. Gen. 3. 10. Peccat primus mortalium, & statim latitat, timore correptus, Leonibus, tygribus, & bestiis omnibus, hactenus circumseptus, non modo non timebat, sed securus imperabat: & jam timet, jam latebras quærit. Admissa culpa timeret. Alvarez in Gen. 40. Illustr. 134. S. Chryso. hom. 17. in Gen. quare, die oro? quoniam sibi videbat truncum stare accusatorem, conscientiam dico: neque enim alium habebat objurgatorem, & tellem peccatorum.

Critica.

Omnia, qui invenient me, occidet me. Gen. 4. 14. Quid times Cain? &c. Pater, & mater, soli. Sed potuit Deus in Cainum bellum irritare. Sic Ambrosio visum lib. 2. de Cain c. 9. potuit quidem, & morsu bestiarum timere; qui divine jura legis violaverat. Velloſo in Judith. l. Parth. 9. quid deprehensus timet incultus iste agricola? Ecce, inquit, vestis me hodie à facie terræ; & omnia Cui, hoc timet, ne agricolari sibi non liceat; ne terram, quam solam amat, vel præsentem vitam, pro admisso facinore perdat. Rupertus l. 4. c. 7. in Gen.

Vagus, & profugus eris super terram. Gen. 4. 12. S. Ambros. cum Sept. gemet, & tremet eris. S. Chryso. l. 1. de prov. Dei: primum patricidii Cain inaudito scelere paravit; ino vero facinus patricidii longe fœcleratus: parentes enim incredibili dolore percussit, ac Deo mentitus est. Et pro his omnibus solo timore, & tremore cruciatur.

Ephæmæ civitatem. Gen. 4. 17. inter tremores conscientiz. S. Rupertus l. 4. in Gen. quia occiderat fratrem suum, & ob hoc omnibus odiosus; vagus; & profugus, erat: idcirco

Num. III.

Sententia ex Veteri.

Dabo pavorem in cordibus eorum, in regionibus hostium; & terribit eos lonitus solis voluntis. & ita fugent quasi gladium; cadent, nullo persequente. Levit. 26. 36.

Dabit tibi Dominus tibi cor pavidum, & deficientes oculos, & animam consumptam matris. Deut. 28. 65. 66. &c.

Num. IV.

Sententia Patrum.

Quod corpori frigus est, hoc est anime mala conscientia: unde & timiditas nascitur. S. Chryso. 7. in ep. 2. Corinth. cap. 3.

Peccatori neque somnus suavis; sed terrore, & formidine plenus; neque cibis voluptatem præbet; neque amorem colloquia talem refocillare, aut liberare de anxietate possunt. S. Chryso. hom. 20. in Gen.

Timor eorum est, qui offenderunt. S. Basilus Seleuc. or. de sanctis. Dei genitricis &c.

Qui suam conscientiam non timet, is est, qui Deum non timet. S. Zeno Ver. l. de fide.

s. XIII.

Peccator est in tenebris, odit lucem,

est nox.

Ex Veteri.

Disce lucem à tenebris. Gen. 1. 4. Jam tunc Deus juxta præsentiam gratiam, divisit justos, id est, filios Dei, & lucis, à peccatoribus, tanquam à tenebris: istos vocans diem, illos noctem. S. Ildorus Comm. in Gen. c. 2.

Cùm audissent vocem Domini, ad auram post meridiem. Gen. 3. 8. Sept. ambulavit ad vesperam. S. Ambros. ad Pf. 89. denique in paradiso, ubi semper matutinus eras dies, velper est factus: quoniam omnia peccata tenebrosa sunt. Elcobar tom. 1. Mir. Chr. l. 3. lect. 1. ob. 6.

Ingressi sunt in Ægyptum. Ex. 1. 1. Ægyptus, quod tenebra dicitur, peccata sunt; quæ male agentes ad tenebras exteriores ducunt. S. Honorius l. D. Palm.

Etas via illorum tenebra, & lubricum. Pf. 34. 6. In contrarium peccatoribus vertit omnia postulat: ut in via propria, quæ illis videtur lucida, vel fixa; cum in eadem delectabiliter commorantur; fiat illis tenebrosa; quæ horrent: & lubrica; ut in eadem diutius stare non possint. Cassiodorus hic.

Timor, & tremor, venerunt super me; & conturbatus me tenebra. Pf. 54. 6.

Convertentur ad vesperam. Pf. 58. 15. An non ad vesperam se convertere congruè memorantur; qui, deserta luce veritatis, soleque justitiæ, delictorum sectantur tenebras? & qui lucis filii ante nuncupabantur, nunc noctis esse dicantur: Ad vesperam se convertit Adam; quando contra præceptum Conditoris, vetitum comedendo, deliquit. Proinde Dominum inter paradisi ligna latitantem non inanè, neque meridie, sed post meridiem, sacra eloquia illum reperisse testantur. S. Laur. Just. l. de vita solit. c. 9.

Via impiorum tenebrosa: nesciunt, ubi currant. Prov. 4. 19. Occidit sol cùm aditus esse dicit. Jer. 15. 9. Occidit homini sol, cùm peccatum mortale prohibetur: tunc enim Christum, solem justitiæ, gratiam, & vitam animæ, perdidit; & in horrendas tenebras, quin & in mortem præsentem, & æternam, corruit. Ità S. Hieron. apud Cornelium hic.

Ex Nova, & Patribus.

Lux in tenebris lucet. Joan. 1. 9. Noli cadere in peccatum, & non tibi occidet hic sol: si tu feceris casum tibi facies occasum. S. August. tr. 4. in Joan.

Omnia, qui male agit, odit lucem. Joan. 3. 20. Deus in luce operatur. Cùm orbem condidit, prima die dixit: fiat lux; lux, est & lucis amicus. At diabolus initio operum suorum dicit: sicut tenebræ. Barradius tom. 1. l. 9. cap. 3. Doan. 5. Epiph.

Abstinens opera tenebrarum. Rom. 13. 12. Dicuntur opera tenebrarum opera peccatorum. Primum, Quia in seipsis privata sunt lumine rationis, quæ illustrari debent humana opera. Ecclæ. 2. 14. Sapientis oculus in capite ejus; stultus in tenebris ambulat. Secundum, in tenebris aguntur. Job 24. 15. oculus adulteri observat caliginem: Tertio, quia per eas homo ad tenebras ducitur. Matth. 21. 13. mittere eum in tenebras exteriores. Sancti. Thomas Aqu. lect. 1. in cap. 13. Rom.

Quid est peccatoris vita, nisi nox? Unde & per Paulum conversis peccatoribus dicitur Eph. 6. 8. Eratis aliquando tenebra; & nunc lucetis. S. Gregorius lib. 6. Expolit. in 1. Regul. 15.

co civitatem, qua se tutaretur, ædificavit. At quem timebat, cum nemo; à quo occideretur, superaret? timebat in primis ipsum agrum, in quo peccat; tanquam sui scelerosis confusum, & oculatum quasi testem: & ideo se ab illo in urbem collebat.

Postique Dominus Cain signum. Gen. 4. 15. Quale? communi sententia: tremorem capitis; mentis, & vultus; consternationem. Cornelius hic.

Alii.

Et scrutatus es omnem suppellectilem meam. Gen. 31. 17. Ex. cutiente Laban rex Jacob, cùm quæreret idola, Jacob timuit; cùm autem ea non reperiret, resumpto animo eum acriter reprehendit. Hinc collige, quam timidum faciat culpa; quam magnanimum innocentia. Stella de cont. van. p. 2. c. 3.

Merito hæc patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum. Gen. 42. 21. Oculifer: optima consideratio, cum poenam senseris, culpæ meminisse. Theodorctus: inde consistere potest aperte, conscientia iudicium esse inevitabile: refricat enim memoriæ scelerosis ante duos, & viginti, annos admitti. Alvarez hic. Illustr. 194.

Quos servavit, suspicium à majore usque ad minimum; - at illi cisti vestitus. Ec. Gen. 34. 12. Paventibus fratribus invento cypho, solus Benjamin nil meruit. Theodorctus: aperte ostensa est conscientiz testimoniis potestas. Alii enim fratres, licet non hujus, aliorum tamen criminum, consilii sibi erant. Mendoza in 1. Regul. 12. Annotation. 10. lect. 3.

Quo mortuo, timebant fratres ejus, & mutuo colloquentes: nò forte mortuo sit injuria, quam passus est, & reddat nobis omnè malum, quod fecimus; mandaverunt ei dicens: pater tuus precepit nobis, antequam moreretur, ut hæc tibi verbi illius diceremus: obsequo; nò obliviscaris scelerosis fratrum tuorum; Ec. Gen. 30. 17. &c.

Non intro in iudicium cum servo tuo. Pf. 142. 2. Sic rogat Deum timens David. Mirandus Job, qui iudicium non videtur exhorretur. c. 13. 18. si fuerit iudicium, sibi, quod infusus invenit. Quæ causa dimittente in rege, & fiducia in Job? Arguebat David conscientiam de adulterio, & homicidio; ideo timet iudicium: Job verò innocens vixit à puero: neque reprehendit me cor meum in omni vita mea. c. 27. 6. Alvarez in Gen. 39. Illustr. 114.

Fugit impius nemine persequente. Prov. 28. 1.

Cogitationes meæ in fratre meo, & visiones captis meis conturbaverunt me. Dan. 4. 2. Erat Petrus dormiens inter duos milites vigiliæ cæcenis diabolus. Act. 12. 6. Sed Nabuchodonosor dormit in molli lectulo. Petrus vincularum, & in periculo mortis, securus dormitis & rex in lectulo perturbatur; cogitationes capitis. conscientia simul & Sylveira in Matth. 8. c. 24. q. 8. Quis potentior; & arrogantior, Nabuchodonosor; sed, cùm ex uno Daniele captivo suorum scelerosis poenas audivit; cecidit in faciem suam; & Daniele adoravit. Dan. 2. 46. Mendoza in 1. Reg. 3. 18. Annor. 4. lect. 2.

Beccit somnus suum; 1. Machab. 6. 10. Nunc verò remissionem malorum, quæ feci in Jerusalem. v. 12.

Num. II.

Ex Nova.

Discipuli tulerunt corpus ejus, & sepelierunt illud. Matth. 14. 12. Nicephorus l. 1. c. 49. Herodias, Joannis reprehensionem, etiam post capitis resectionem, verita, conjugienque illud reliquo corpori; timens; apud se sepeliendum remotis arbitris, in abstrusore regie loco duxit. Idem asserit V. Beda, Rufinus l. 11. hist. c. 28. Vide hic panicos timores malæ conscientiz: Herodias enim verberatus si caput Joannis corpori jungeretur, quòd resurgeret; rursusque animaretur, & contra incestus suas cum Herode nuptias detoraret; sicut Herodes putabat Joannem resurrexisse in Christo, in eumque transfuisse. Cornelius hic.

Simon dormis? Marti 14. 37. non prorsus una hora vigilare meum? Matth. 26. 40. Cur Petrus, qui solitus erat respondere? hic, cum arguitur, tacet? Petrus à sua constantia agnovit se defecisse; cum nec vigilaret, nec oraret: & ideo, dum arguitur de somno, conjugientia urgente, expavit; qui antea multa cum confidentia loquebatur. Sylveira hic.

Ascendebat humiliter præ timore. Ec. Luc. 21. 26. Non putet, parva esse poenam impiorum timorem hunc. Ino, licet ignis defleat; vel hic solus timor impios vehementissimè vexaret. S. Paulus Hebr. 10. 26. 27. inter ingentes impiorum dolores hunc numerat: voluntariè peccantium; terribilissimè autem quoddam expectatio iudicii. S. Anselmus hic: etiam timor iudicii resurgentibus malis est poena inenarrabilis, & gravior, quam gehenna. Bæza t. 3. l. 43. c. 1. §. 10.